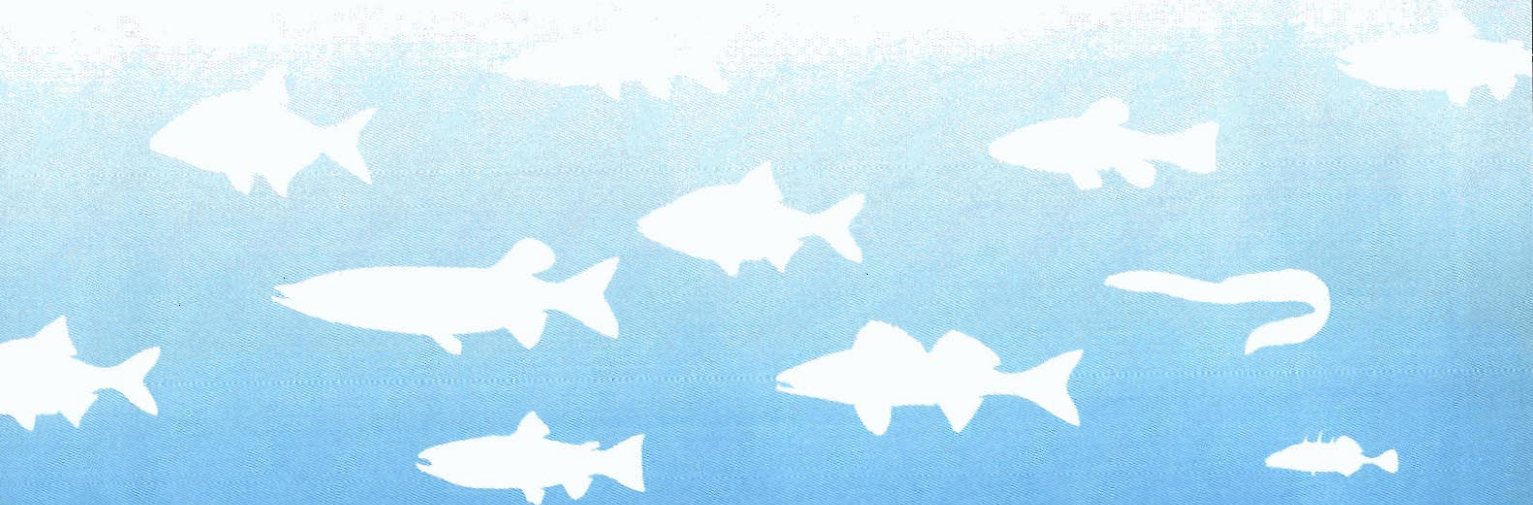
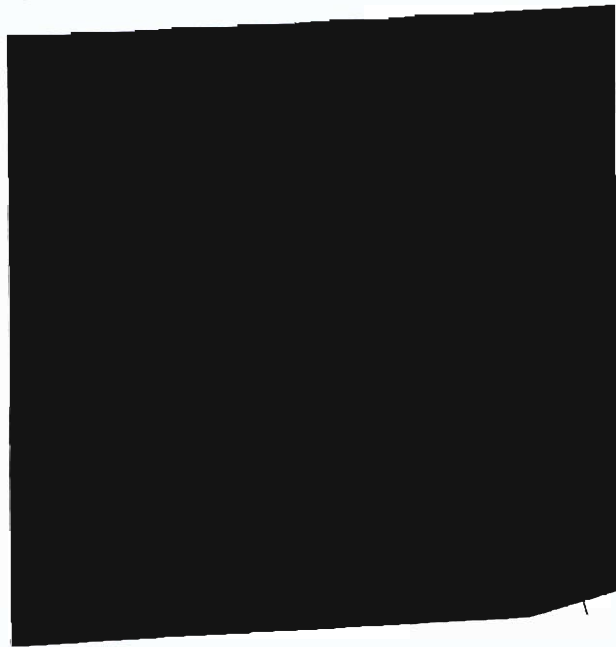

RAPPORT VISSERIJKUNDIG ONDERZOEK

Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij

RAPPORT VISSERLIJKUNDIG ONDERZOEK

ZANDGAT

TE YDE - DE PUNT

22 oktober 1993

uitgevoerd in opdracht van

Hengelvereniging Ide - De Punt

VO.1439-01 1993

door

drs. R.B. Zoetemeyer

en

drs. A. van der Spiegel

Organisatie ter Verbetering
van de Binnenvisserij
Bibliotheek

R
NEDE
OVV
VOOR
BEHEER
1439-01

Zoetemeyer, Bert
Rapport visserijkundig onderzoek Zandgat
Yde-De Punt 22 oktober uitgevoerd in opdra...
R/NEDE/OVB/VOOR/BEHEER/1439-01/ /zoet
RSN-00013422

ORGANISATIE TER VERBETERING VAN DE BINNENVISSERIJ

Buxtehdelaan 1
Postadres: Postbus 433

3438 EA Nieuwegein telefoon (03402) 58411
3430 AK Nieuwegein telefax (03402) 39874

**(C) 1993 Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij,
Nieuwegein.**

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd door middel van druk, fotocopie, mikrofilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de copyright-houder en de Hengelsportvereniging Ide - De Punt te Yde - De Punt.

De OVB is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van de OVB.

INHOUDSOPGAVE

	blz.
1. Samenvatting	3
2. Inleiding	5
3. Algemene gegevens	5
3.1 Gebiedsbeschrijving	5
3.2 Visrecht	5
3.3 Andere belanghebbenden	5
3.4 Bevissing	7
3.5 Milieu	7
3.5.1 Typering van het water	7
3.5.2 Draagkracht	7
3.6 Gevoerd beheer	7
4. Uitvoering van het onderzoek	9
4.1. Visstandbemonstering	9
4.2. Vis-onderzoek en gegevensverwerking	9
5. Resultaten	10
6. Bespreking	15
7. Conclusies en aanbevelingen	16
8. Gebruikte informatie	18
<i>Bijlage 1: Indeling van de Nederlandse ondiepe, stilstaande wateren</i>	19
<i>Bijlage 2: Chemische - en fysische waarnemingen</i>	20

1. SAMENVATTING

Op 22 oktober 1993 is door de OVB een visserijkundig onderzoek uitgevoerd in het Zandgat te Yde - De Punt, een zandaafgraving met een oppervlakte van 6 ha. In dit onderzoek zijn de soortensamenstelling, de lengte-opbouw van de verschillende vissoorten, de groei en de conditie van de gevangen vis bepaald.

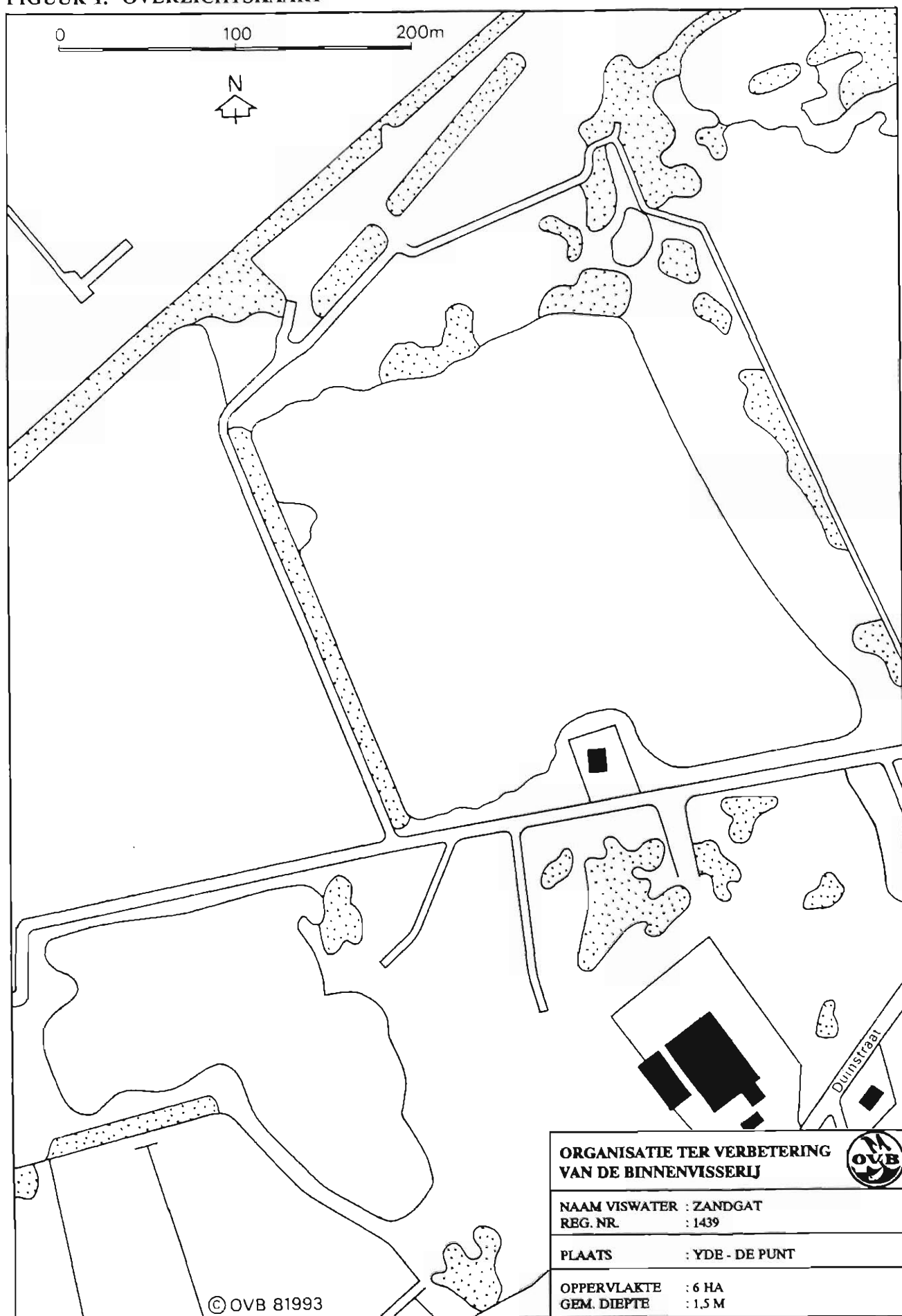
De visstandbemonstering werd uitgevoerd met een zegen van 420 meter lengte en een gestrekte maaswijdte van 30 mm in de zegenzak waarmee ongeveer 80 % van het wateroppervlak is bevestigd. Tevens is met behulp van een elektro-visapparaat de gehele begroeide oeverzone afgevisd.

Tijdens de visstandbemonstering zijn 11 vissoorten gevangen. Brasem en blankvoorn waren de belangrijkste vissoorten. De groei van de witvissoorten was over het algemeen voldoende. De groei van brasem en blankvoorn was gemiddeld tot snel, waarbij de kleinere exemplaren een snellere groei dan de grotere exemplaren vertoonden. Opvallend was het (nagenoeg) ontbreken van de jaarklassen 1988, 1989 en 1990 van brasem en blankvoorn. De gevangen karper vertoonde een voldoende conditie en een vrij langzame groei. De conditie van de karper vertoonde een afname bij toenemende lengte.

Snoek was de voornaamste roofvissoort in de vangst. De gevangen snoek verkeerde in een goede conditie. De (met name wit)visbezetting in het Zandgat lijkt de laatste jaren - overeenkomstig de berichten van de hengelaars - sterk te zijn gereduceerd. Wegvraat door vis-etende watervogels (o.a. zaagbekken) lijkt hiervan de voornaamste oorzaak.

Aanbevolen wordt om het komende jaar (de komende jaren) geregeld waarnemingen te verrichten, teneinde een juist beeld van de omvang en aard van de wegvraat door vis-etende watervogels te verkrijgen. Vervolgens zal moeten worden getracht voor de witvis meer schuilgelegenheid te creëren in de vorm van waterplanten en/of kunstmatige structuren. Tenslotte kan worden getracht de witvisstand te verhogen middels het uitzetten van winde.

FIGUUR 1: OVERZICHTSKAART

2. INLEIDING

Op verzoek van H.V. Ide - De Punt is op 22 oktober 1993 een visserijkundig onderzoek uitgevoerd in het Zandgat te Yde - De Punt.

Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de klacht van leden van de Hengelervereniging dat de hengelvangsten de laatste jaren verslechteren.

Doel van het onderzoek is om middels een inventarisatie van de visstand na te gaan hoe het is gesteld met de visstand.

Bovendien wordt gevraagd naar een langere-termijn-advies met betrekking tot het te voeren visstand-beheer.

In dit rapport wordt eerst een aantal van belang zijnde gegevens over het Zandgat, de visstand, de bevissing en het gevoerde beheer gepresenteerd. Vervolgens wordt ingegaan op de uitvoering van het onderzoek. De resultaten worden per vissoort in tabellen en grafieken gegeven, voorzien van een omschrijving.

Vanuit de bespreking van de resultaten, samengevat in een aantal conclusies, worden aanbevelingen gedaan voor het toekomstig beheer.

Voorafgaand aan het visserijkundig onderzoek heeft een verkenning van het onderzoeksgebied plaatsgevonden.

Het visserijkundig onderzoek is uitgevoerd door medewerkers van de afdeling Onderzoek en de afdeling Voorlichting van de OVB, daarbij gesteund door vrijwilligers van H.V. Ide - De Punt.

3. ALGEMENE GEGEVENS

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het Zandgat (zie figuur 1) is een zandafgraving, gelegen ten zuidoosten van de luchthaven Eelde. De lengte van het water is gemiddeld 250 meter. De breedte is gemiddeld 250 meter. Het totale wateroppervlak bedraagt ongeveer 6 hectare. De gemiddelde diepte van het water is 1,5 meter. De grootste diepte is ongeveer 3 meter. De bodem bestaat uit zand. Op de bodem bevindt zich plaatselijk een modderlaag met een dikte van 10 tot 25 centimeter. De totale oeverlengte bedraagt ongeveer 1000 meter. De taludhelling is flauw tot matig.

De oevers zijn grotendeels begroeid met een smalle zone met struiken en bomen.

Het Zandgat wordt gevoed door afwatering van agrarisch gebied en regenwater, mogelijk tevens door kwel.

Het water staat niet in (voor vis) open verbinding met water uit de omgeving.

Er is geen of nauwelijks stroming.

3.2 Visrecht

Eigenaar van het water en het visrecht is de Hengelervereniging Ide - De Punt. Het water is niet vrij voor één hengel, geaasd met aassoorten aangewezen door de minister. Hierdoor mogen uitsluitend de (circa 400) leden van deze vereniging en (ca. 100) houders van een dagvergunning het water bevissen. Beroepsvisserij vindt niet plaats op het Zandgat.

Het water is sinds 1966 bij de OVB geregistreerd als niet-openbaar viswater.

3.3 Andere belanghebbenden

Naast de hengelsport vindt geen andere recreatie plaats op het water.

Het waterkwaliteitsbeheer berust bij het Zuiveringsschap Drenthe.

Het waterkwantiteitsbeheer wordt uitgevoerd door het Waterschap Drentse Aa.

Tabel 1. Enkele milieukenmerken (in 1993) van het Zandgat en de daarmee corresponderende watertypen.

KENMERKEN	ZANDGAT	TYPE •
Groenalgen	matig	overgangstype 1
Blauwalgen	geen	
Gemiddeld doorzicht mei - september	70 cm	overgangstype 1
Waterplanten onder water drijfblad boven water	nihil geen weinig	overgangstype 2
Bedekkings % waterplanten gemeten	5 %	brasem-snoekbaarstype
mogelijk i.v.m. huidige zichtdiepte en diepte	30 - 60 %	overgangstype 1
TOTAALBEOORDELING		OVERGANGSTYPE 2

- Zie voor bijbehorende watertypen bijlage 1

3.4 Bevissing

Hengelvereniging Ide - De Punt is een hengelsportvereniging met ongeveer 400 leden. De vereniging is aangesloten bij de Provinciaal Groninger Fonds, lid van de NVVS. Door leden wordt voornamelijk gevist op witvis en karper.

Het aantal visbezoeken bedraagt in de zomer gemiddeld 3 bezoekers per dag.

De algemene indruk van de hengelvangsten is dat er redelijk karper, maar weinig witvis en roofvis wordt gevangen.

3.5 Milieu

3.5.1 Typering van het water

Het Zandgat is een water dat volgens de OVB-typering (en zoals het op 1 september 1993 is beoordeeld tijdens de milieu-bemonstering) behoort tot het zogenaamde overgangstype 2 (van der Spiegel, 1992a; zie bijlage 1).

Deze typering berust voor wat het milieu betreft op het - ondanks de redelijke zichtdiepte - ontbreken van drijfbladplanten (bijv. waterlelie), het weinig tot nauwelijks voorkomen van onderwaterplanten en het relatief weinig voorkomen van bovenwaterplanten (vnl. riet; zie tabel 1).

Opgemerkt dient te worden dat in 1992 een explosieve ontwikkeling van waterpest is waargenomen, terwijl in september 1993 nauwelijks onderwaterplanten zijn waargenomen.

Op 1 september 1993 is door medewerkers van de OVB een milieu-bemonstering op het Zandgat uitgevoerd. De resultaten van deze bemonstering worden gepresenteerd in bijlage 3. Uit deze milieu-bemonstering is gebleken dat het water weinig voedselrijk is. Verder zijn geen extreme waarden aangetroffen.

3.5.2 Draagkracht

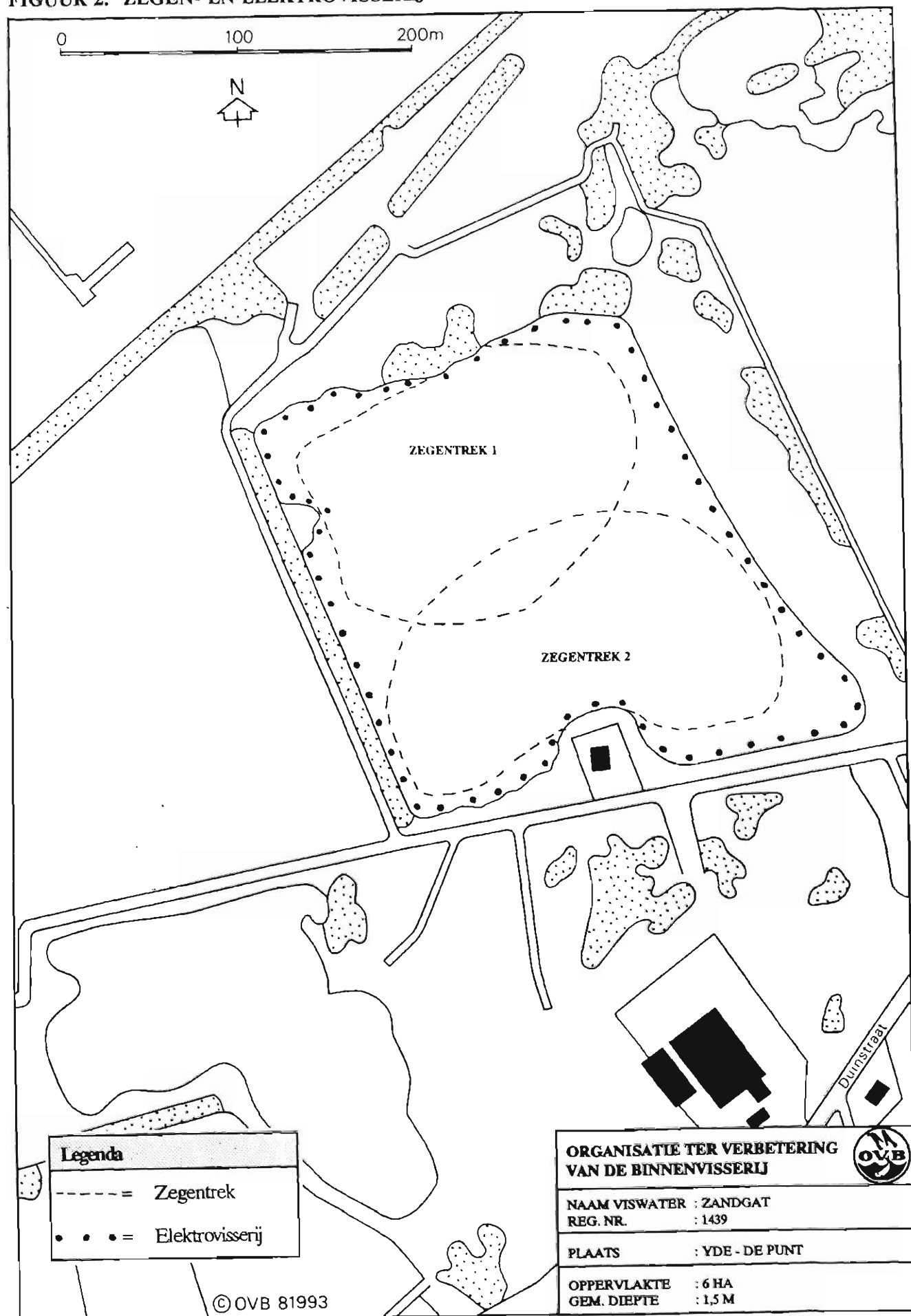
Onder de draagkracht van een watertype wordt verstaan de **maximale** hoeveelheid vis (uitgedrukt in kilogrammen per hectare) die afhankelijk van de heersende milieu-omstandigheden (bodemsamenstelling, voedselrijkdom, zichtdiepte, diepteverloop, waterplanten) bij een goede conditie van de kenmerkende vissoorten in dat watertype kan voorkomen.

Gezien de huidige situatie in het Zandgat, te weten een weinig voedselrijk water met een bodem bestaande uit zand, het voorkomen van (gezien de redelijke zichtdiepte) relatief weinig waterplanten is er voedselruimte voor ongeveer 350 tot 450 kg/ha vis. In dit watertype wordt over het algemeen een visstand aangetroffen die voornamelijk bestaat uit brasem, blankvoorn, kolblei, baars, snoekbaars, paling en (indien uitgezet) karper.

3.6 Gevoerd beheer

De laatste 10 jaar is een beperkte hoeveelheid voorjaarssnoekjes (1000 stuks in 1983) en voorjaarssnoekbaarsjes (500 stuks in 1987) uitgezet.

FIGUUR 2: ZEGEN- EN ELEKTROVISSERIJ

4. UITVOERING VAN HET ONDERZOEK

4.1 Visstandbemonstering

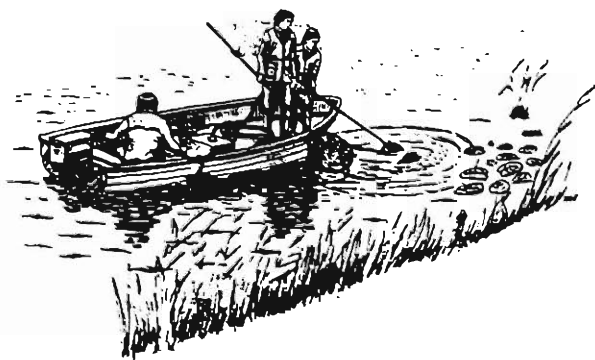
Op 22 oktober 1993 is het Zandgat te Yde - De Punt onder verantwoordelijkheid van de OVB door de beroepsvisser P. Jansen uit Harderwijk met een zegen bevestigd. Met deze zegen van 420 meter lengte en een gestrekte maaswijdte van 30 mm in de zegenzak is in 2 trekken ongeveer 80 % van het totale wateroppervlak afgevisd (zie figuur 2). Tevens is door medewerkers van de OVB met een elektrovisapparaat met een vermogen van 5 kW de gehele begroeide oeverzone bevestigd.

De gevangen vis is direct met beugels overgebracht in teilen van de OVB en naar de verwerkingsplaats gebracht en na verwerking opgeslagen in een Noors leefnet.

4.2 Vis-onderzoek en gegevensverwerking

Alle gevangen vis werd kort voor het vis-onderzoek in een speciale verdovingsvloeistof licht verdoofd. Hierdoor kon de vis gemakkelijk gemeten en gewogen worden zonder al te veel kans op beschadiging en stressverschijnselen.

Van de gevangen vis zijn de lengte en het gewicht bepaald, zodat de conditie kon worden berekend. Als maat voor de conditie van de vis wordt genomen de verhouding tussen het gemeten gewicht en het "normaalgewicht" van de vis. Het normaalgewicht is door de OVB empirisch bepaald aan de hand van talrijke metingen van lengte en gewicht van vissen uit een reeks van wateren (Baarda en Kampen, 1988). Van een aantal vissen zijn tevens een aantal schubben verwijderd om de leeftijd te kunnen bepalen. Op grond van deze leeftijdsbepaling en via een computeranalyse van de lengte-frequentieverdeling is de groeisnelheid van brasem, blankvoorn en karper vastgesteld. De beoordeling van deze groeisnelheid heeft plaatsgevonden op grond van OVB-normen voor de groei van diverse vissoorten (van der Spiegel, 1992a).

5. RESULTATEN

Tijdens de bemonstering van het Zandgat te Yde - De Punt op 22 oktober 1993 zijn in totaal 11 vissoorten gevangen (zie tabel 2).

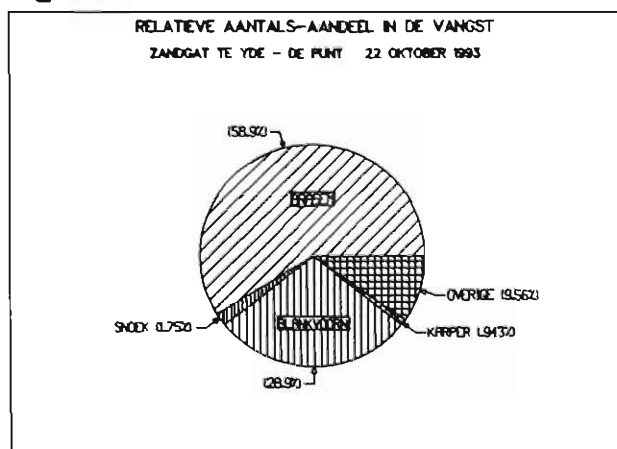
Tabel 2: Vissoorten gevangen tijdens de bemonstering van het Zandgat te Yde - De Punt.

Vissoort	aantal	hoeveelheid (in kg)	lengte-spreiding (in cm)	gewicht-spreiding (in g)
Brasem	874	402,1	5 - 50	1 - 1424
Blankvoorn	429	14,4	6 - 26	2 - 226
Ruisvoorn	1	-	4	-
Karper	14	91,6	57 - 79	3479 - 8997
Zeelt	11	8,4	19 - 44	122 - 1449
Kroeskarper	3	3,8	33 - 40	1007 - 1560
Vetje	1	-	4	-
Snoek	26	30,0	21 - 84	59 - 4888
Snoekbaars	9	11,5	8 - 75	4 - 4097
Baars	73	2,2	6 - 31	2 - 487
Paling	44	7,0	29 - 66	39 - 577
TOTAAL*	1485	571,0	-	-

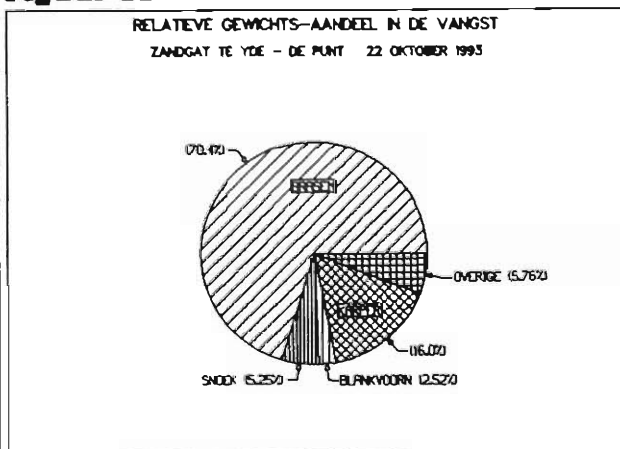
* Vermeld dient te worden dat tijdens de elektro-visserij veel kleine witvis is waargenomen, die niet is verwerkt en dan ook niet is opgenomen in bovenstaande tabel.

De vangst bestond zowel qua aantallen (zie figuur 3a) als gewicht (zie figuur 3b) vooral uit brasem (resp. 59 % en 70 % van de vangst) en blankvoorn (resp. 29 % en 3 % van de vangst). Snoek was de voornaamste roofvissoort in de vangst.

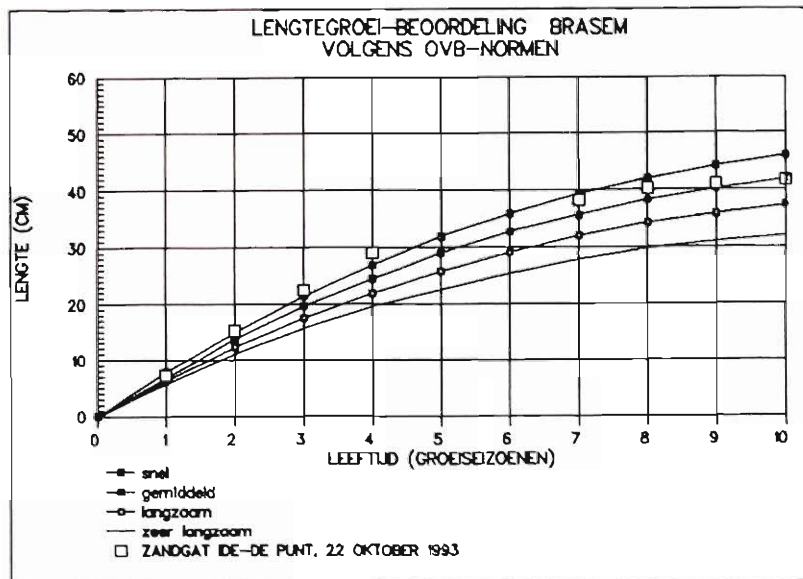
Figuur 3a

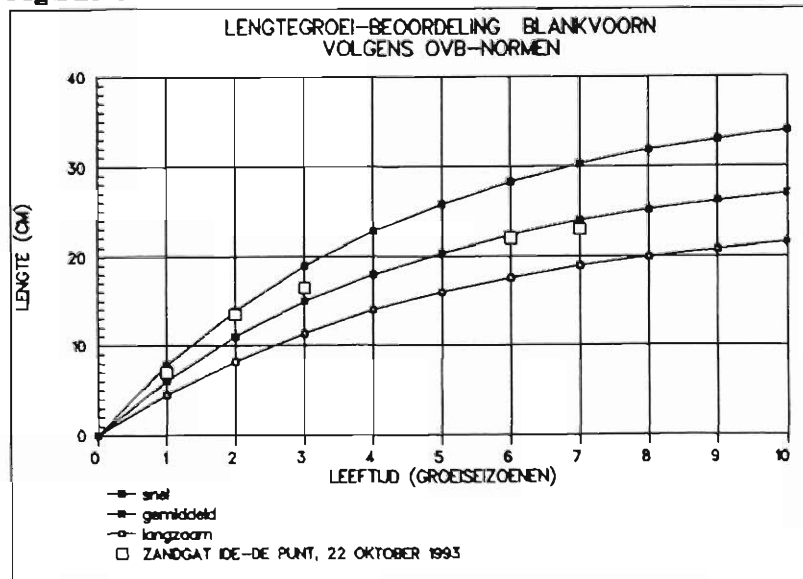
Figuur 3b

Figuur 8

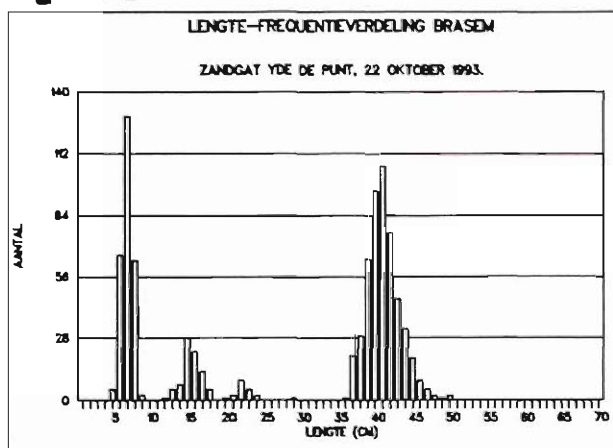
Figuur 9

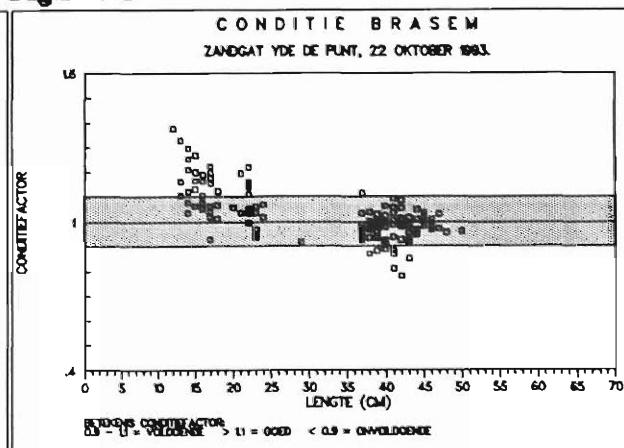
Brasem

Het grootste deel van de vangst bestond uit brasem. De lengte varieerde van 5 tot 50 centimeter. In figuur 4 is de lengte-frequentieverdeling van deze vissoort weergegeven. Deze verdeling geeft per lengte de gevangen aantallen weer. In deze figuur is te zien dat exemplaren van 25 tot 35 centimeter nagenoeg in de vangst ontbraken. Uit de leeftijdsbepaling is gebleken dat dit de jaarklassen (geboortejaren) 1988, 1989 en 1990 betreft. In figuur 5, waarin de conditiefactor voor de brasem uit het Zandgat wordt weergegeven, is te zien dat de conditie van deze vissoort over het algemeen voldoende was (conditiefactor 0,9 - 1,1 = voldoende, > 1,1 = goed, < 0,9 = onvoldoende). In figuur 6 is de groeisnelheid van de brasem weergegeven. In vergelijking met de OVB-normen voor een groeibeoordeling voor brasem is de groei van deze vissoort in het Zandgat te omschrijven als gemiddeld (grotere en oudere exemplaren) tot snel (kleinere en jongere exemplaren).

Figuur 4

Figuur 5

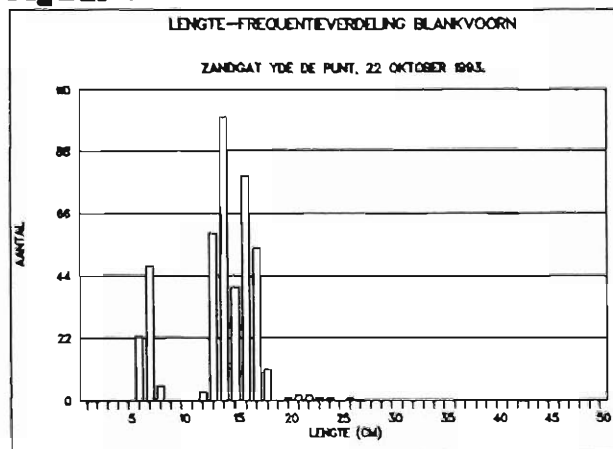

Blankvoorn

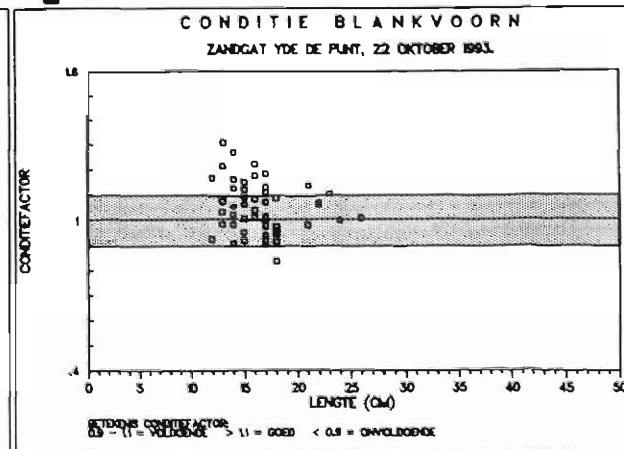
Na brasem bestond grootste deel van de vangst qua aantallen uit blankvoorn. De lengte varieerde van 6 tot 26 centimeter. In figuur 7 is de lengte-frequentieverdeling van deze vissoort weergegeven. In deze figuur is te zien dat exemplaren grotere dan 18 cm nauwelijks zijn aangetroffen. Dit betreft exemplaren van 4 jaar oud (jaarklasse 1990) en ouder. In figuur 8 is te zien dat de conditie van de in het Zandgat gevangen blankvoorn gemiddeld voldoende was.

In figuur 9 is de groeisnelheid van de blankvoorn weergegeven. In vergelijking met de OVB-normen voor een groeibeoordeling voor blankvoorn is de groei van deze vissoort in het Zandgat te omschrijven als gemiddeld (grotere en oudere exemplaren) tot snel (kleinere en jongere exemplaren). In deze figuur is te zien dat geen exemplaren van 4 en 5 jaar oud zijn aangetroffen.

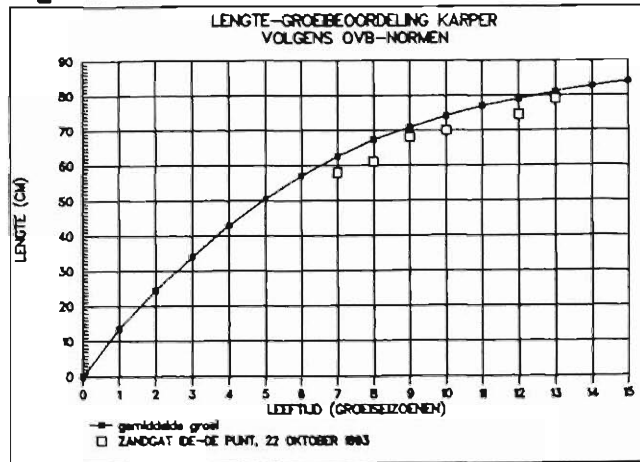
Figuur 7

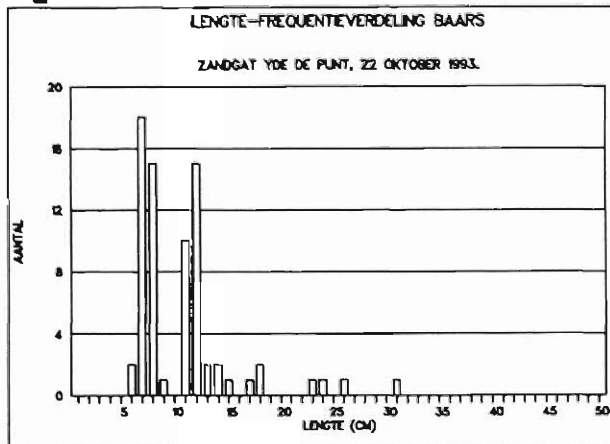
Figuur 8

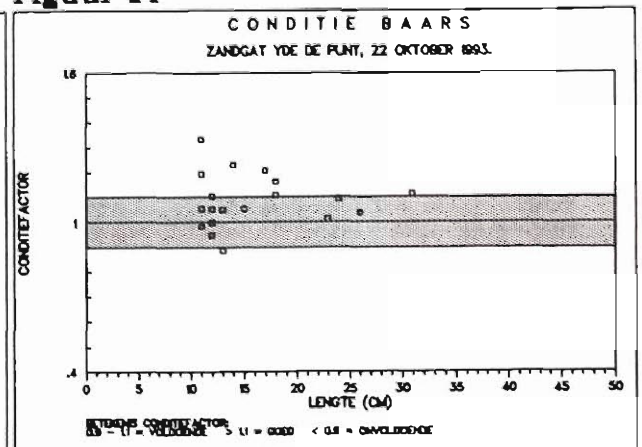
Figuur 12

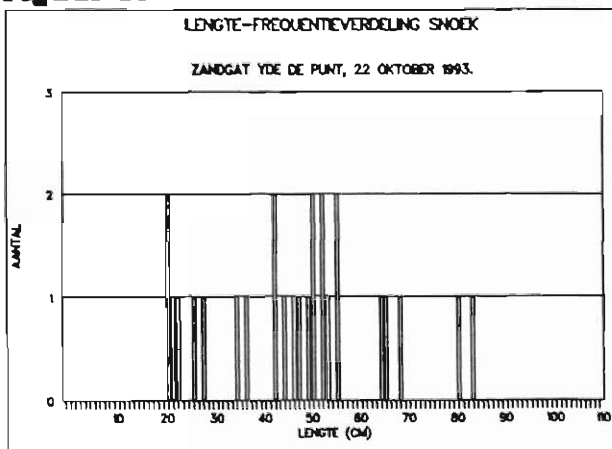
Figuur 13

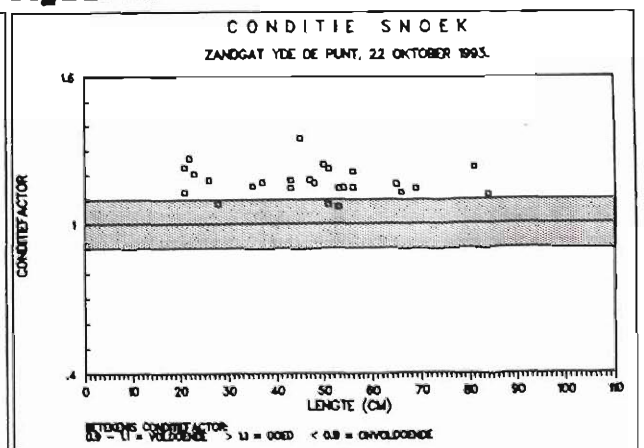
Figuur 14

Figuur 15

Figuur 16

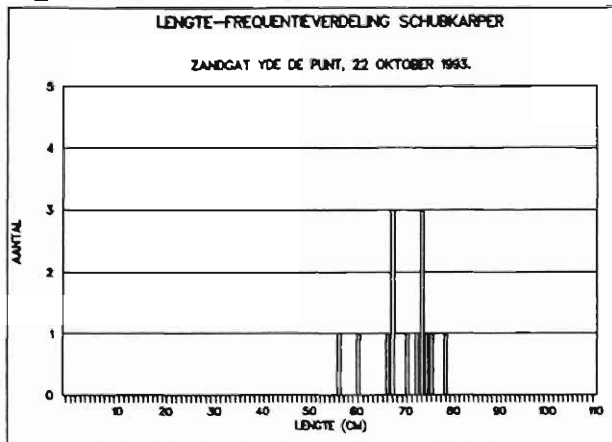

Karper

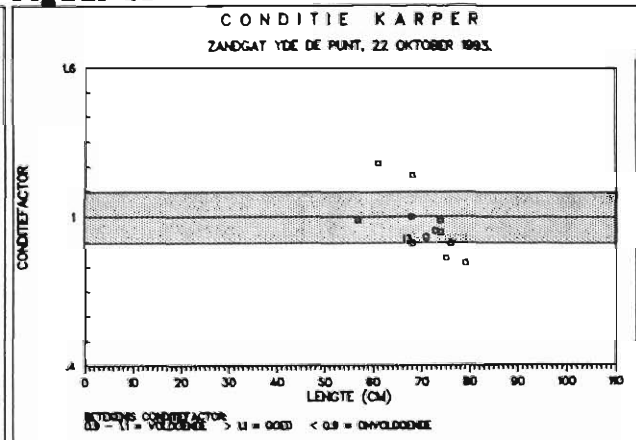
De lengte van de gevangen karper varieerde van 57 tot 79 centimeter. In figuur 10 is de lengte-frequentieverdeling van de gevangen karper weergegeven. Uit figuur 11 blijkt dat de conditie van de karper gemiddeld voldoende was. Wel valt op dat de conditie van de karper afneemt bij een toenemende lengte.

In figuur 12 is de groeisnelheid van karper weergegeven. In deze figuur is te zien dat de groei van de karper is te omschrijven als vrij langzaam.

Figuur 10

Figuur 11

Overige vissoorten

Er zijn in totaal 73 baarzen gevangen met een lengte variërend van 6 tot 31 centimeter. In figuur 13 is te zien dat voornamelijk exemplaren kleiner dan 15 centimeter zijn gevangen. Deze baarsjes leven vooral van insectlarven e.d. en spelen als roofvis geen rol van betekenis. De gevangen baars verkeerde in een (ruim) voldoende conditie (zie figuur 14).

Snoek was de voornaamste roofvissoort in de vangst. Er zijn in totaal 26 snoeken gevangen met een lengte variërend van 21 tot 84 centimeter (zie figuur 15). In figuur 16 is te zien dat de gevangen snoek in een goede conditie verkeerde.

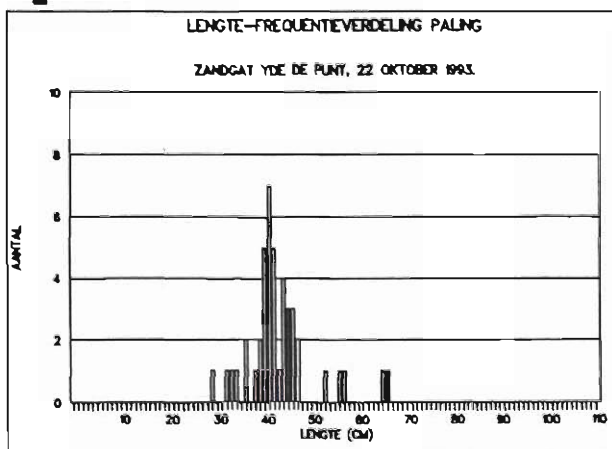
Er zijn 9 snoekbaarzen gevangen met een lengte variërend van 8 tot 75 centimeter.

Er zijn 44 palingen gevangen met een lengte variërend van 29 tot 66 centimeter (zie figuur 17). De gevangen paling verkeerde in een gemiddeld voldoende conditie (zie figuur 18).

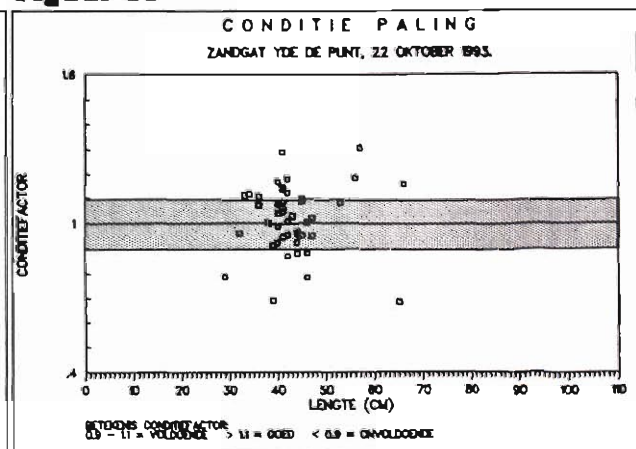
Er zijn 11 zeelten gevangen met een lengte variërend van 19 tot 44 centimeter. De gevangen zeelt verkeerde in een voldoende conditie.

Verder zijn 3 kroeskarpers van 33 tot 40 centimeter, een ruisvoorn van 4 cm en een vetje van 4 cm gevangen.

Figuur 17

Figuur 18

6. BESPREKING

De visbezetting in het Zandgat lijkt de laatste jaren relatief laag. Dit wordt mede bevestigd door een verhoogde zichtdiepte en een toegenomen ontwikkeling van onderwaterplanten in 1992.

Uit de visstandbemonstering blijkt dat de visstand sterk wordt gedomineerd door brasem en blankvoorn, kenmerkende vissoorten voor het zogenaamde overgangstype 2. Tevens is uit de visstandbemonstering gebleken dat enkele jaarklassen (m.n. 1988, 1989 en 1990) brasem en blankvoorn sterk zijn ondervertegenwoordigd. Met name de kleinere witvis vertoont een ruim voldoende conditie en een snelle groei. De grotere en dus oudere exemplaren vertonen een voldoende conditie en een gemiddelde groei. Uit terugberekening van de groei van brasem is te herleiden dat de groei van de oudere exemplaren (7 jaar en ouder) sinds 1989 sterk is versneld.

Geconcludeerd kan worden dat de klacht van de hengelaars dat de witvisvangsten de laatste jaren sterk teruglopen gegrond is. Uit de visstandbemonstering is gebleken dat enkele jaarklassen brasem en blankvoorn nagenoeg ontbreken.

Tijdens de visstandbemonstering is reeds waargenomen dat de kleinere witvis nagenoeg uitsluitend diep verscholen in de begroeiing kon worden gevangen. Een dergelijk gedrag wordt in de regel waargenomen in wateren waar geregeld predatie door watervogels (bijvoorbeeld aalscholvers) optreedt. Navraag bij de hengelaarsvereniging heeft uitgewezen dat dit water - voor zover bekend - niet intensief wordt bezocht door groepen aalscholvers. De laatste jaren worden echter wel geregeld groepen zaagbekken op het water waargenomen. Tenzij in het verleden geregeld vissterfte als gevolg van extreme milieu-omstandigheden is opgetreden, hetgeen gezien de overleving van de grotere witvis niet waarschijnlijk lijkt, zal predatie door zaagbekken en mogelijk andere vis-etende watervogels (waaronder mogelijk aalscholvers) als voornaamste oorzaak van de afname van witvisstand kunnen worden aangewezen.

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Zoals in hoofdstuk 6 reeds is vermeld, wordt de huidige visstand in het Zandgat sterk bepaald door in het verleden opgetreden wegvraat van grote hoeveelheden kleinere witvis door watervogels. Uit de terugberekening van de groei is gebleken dat de groei van de oudere brasem met name in 1989/1990 zeer snel is geweest en dat deze de laatste jaren weer geleidelijk iets afneemt. Mogelijk duidt dit op een geleidelijke toename van de witvisstand. Gezien de verspreiding van de kleinere witvis (nagenoeg uitsluiten diep in de begroeiing) moet echter worden betwijfeld of de wegvraat veel minder is geworden.

Gezien het feit dat vis-etende watervogels als zaagbekken en aalscholvers beschermde diersoorten zijn, zal duidelijk zijn dat maatregelen ten aanzien van het verkrijgen van een hogere visstand in het Zandgat uitsluitend gericht kunnen zijn op de inrichting van het viswater en op het uitzetten van bepaalde (maten) vissoorten. Hieronder volgen enkele aanbevelingen ten aanzien van het toekomstig te voeren beheer op dit water.

1. Waarnemingen aanwezigheid vis-etende watervogels

Teneinde meer inzicht te verkrijgen in de aard en de omvang van de wegvraat door vis-etende watervogels, wordt aanbevolen om geregeld langs de waterkant te bekijken welke soorten en hoeveel watervogels zich op het Zandgat bevinden. Een goede inventarisatie en (eventuele) waarnemingen van jagende vogels zullen moeten bijdragen aan het verkrijgen van nadere inzichten in het probleem.

2. Aanplant waterlelies

Teneinde de witvis - naast de reeds aanwezige rietkragen - meer schuilgelegenheid te bieden, kan worden overwogen om op diepere plaatsen, waar het riet niet meer kan groeien, voor de rietkragen op een diepte van ca. 1 - 1,5 meter waterlelies aan te planten. Hiertoe dienen in de periode maart/april ca. 30 cm lange toppen van wortelstokken (tenminste 5 cm in doorsnede) van deze waterplanten in (aardappel)zakken van grof jute gevuld met humusrijke aarde en verzwaard met keien in de bodem te worden ingegraven c.q. te worden afgezonken.

Totdat de aanplant voldoende is aangeslagen of wanneer blijkt dat de aanplant van waterlelies slecht of niet aanslaat (de bodem bestaat uit voor wortelende waterplanten weinig geschikt, voedselarm zand), kan eventueel worden overwogen om op weinig - of niet bevisbare plaatsen schuilgelegenheid in de vorm van afgezonken, gebundelde (naaldloze) kerstbomen te creëren.

3. Uitzetten witvis

Tevens kan worden gedacht aan het uitzetten van grotere, voor vis-etende watervogels minder geschikte witvis. Alleen de winde kan in principe in voldoende grote afmetingen (ca. 27 cm) worden geleverd om van wegvraat door enkele soorten watervogels te zijn gevrijwaard. Wanneer echter geregeld aalscholvers worden waargenomen - een vogelsoort die zelfs grote baars, blankvoorn, paling en snoekbaars tot ca. 30 cm kan wegvreten - zullen deze winde-uitzettingen weinig zinvol zijn. Middels een experimentele uitzetting van ca. 250 kg winde kan worden bekeken in hoeverre deze vissoort zich kan handhaven in dit water en wat de invloed is op de hengelvangsten.

Het uitzetten van zogenaamde handelspootvis wordt afgeraden. in de praktijk is gebleken, dat deze maatse brasem en blankvoorn, die grotendeels op de rivieren worden gevangen, de uitzetting in stilstaand water slecht tot niet overleven.

Voor de begeleiding van inrichtingsmaatregelen kan de vereniging terecht bij de NVVS regio-adviseur.

Evaluatie-onderzoek

Vervolgens zal in de komende jaren door middel van een hengelangstregistratie moeten worden nagegaan of de uitgevoerde beheersmaatregelen tot het gewenste resultaat hebben geleid. Eventueel kunnen de uitgevoerde beheersmaatregelen over drie tot vier jaar eveneens door een visserijkundig onderzoek worden geëvalueerd. Er kan dan worden bekeken of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.

Aanbevolen wordt om voor de komende 5 jaar een beheersplan voor het Zandgat op te stellen. Hierin kunnen richtlijnen voor het te voeren beheer worden vastgelegd. De in dit rapport gepresenteerde gegevens met betrekking tot de visstand kunnen hiervoor - mede - als basis dienen.

Voor de begeleiding van het opstellen van een beheersplan kan de vereniging terecht bij de NVVS regio-adviseur.

8. GEBRUIKTE INFORMATIE

Baarda, K. & J. Kampen (1988). Lengte-gewicht relaties van verschillende Nederlandse zoetwater vissoorten. OVB Onderzoeksrapport.

Hampsink, G.I.M. (1993). Interne rapportage visserijkundig onderzoek het Zandgat te Yde - De Punt. OVB, afdeling Onderzoek.

OVB. Pootvisdossier HV Ide - De Punt.

Spiegel, A. van der (1992a). Visgemeenschappen van het stilstaande water. In: Quak, J. en A. van der Spiegel (eds.). Cursus Visstandbeheer en Integraal Waterbeheer. Nieuwegein, Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij.

Spiegel, A. van der (1992b). Bemonsterings- en onderzoeksmethoden voor de visstand. In: Quak, J. en A. van der Spiegel (eds.). Cursus Visstandbeheer en Integraal Waterbeheer. Nieuwegein, Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij.

Mondelinge - en schriftelijke mededelingen van de heer A. Wijnbergen van HV Ide - De Punt.

Tabel Indeling van de Nederlandse ondiepe, stilstaande wateren aan de hand van visgemeenschappen
(Van der Spiegel, 1992)

TYPE-KENMERKEN	SNOEK-ZEELTYPE	OVERGANGSTYPE 1	OVERGANGSTYPE 2	BRASEM-SNOEKBAARSTYPE
	ONDIEP I	ONDIEP II	ONDIEP III	ONDIEP IV
Kenmerken visstand	ruisvoorn, zeelt (en aal) en sterke snoekpopulatie voor een groot deel bestaande uit 1-jarige exemplaren (15-35 cm)	blankvoorn, baars, kolblei en in mindere mate ruisvoorn en zeelt (en aal); snoekpopulatie vnl. uit meerjarige ex. (> 50 cm), veel 1-jarige reeds in loop van zomer weggevreten	brasem, blankvoorn en baars (en karper en aal); snoekpopulatie klein, opkomende snoekbaarspopulatie	brasem, pos en snoekbaars (en karper en aal)
Kenmerkende vissoorten				
snoek	++	+	+	
ruisvoorn	++	+		
zeelt	++	+		
baars	+	+	+	
blankvoorn	+	++	++	
kolblei		+		
brasem		+	++	++
snoekbaars			+	++
pos			+	++
karper		(+)	(+)	(+)
aal	+	+	+	+
Gemiddelde groei veel voorkomende vissoorten*	gemiddeld tot snel	gemiddeld tot snel	gemiddeld (blankv.,baars) gemiddeld tot snel (brasem)	gemiddeld tot zeer langzaam
Draagkracht (incl.roofv.)	100-350 kg/ha	300-500 kg/ha	350-600 kg/ha	450-800 kg/ha
- baars?	5- 1 kg/ha	30- 10 kg/ha	10- 2 kg/ha	nihil
- snoek	10- 50 kg/ha	50-100 kg/ha	30- 50 kg/ha	3- 30 kg/ha
- snoekbaars	geen	nihil	0- 10 kg/ha	10- 50 kg/ha
- karper (max.bezetting)**	40- 50 kg/ha	100-150 kg/ha	150-200 kg/ha	450-800 kg/ha
Gemiddelde zichtdiepte (april - oktober)	> 1 m (bodemzicht)	40 - 70 cm	40 - 60 cm	10 - 40 cm
Groenalgen	nihil	veel	bloei	bloei
Blauwalgen	nihil	nihil	bloei (incidenteel)	bloei
Waterplanten (oppervl.)	60 - 100%	20 - 60%	10 - 20%	0 - 10%
- onder water	veel	weinig	nihil	geen
- drijfblad	matig - veel	matig - veel	weinig - matig	geen - weinig
- boven water	veel	matig	matig	geen - matig

++ vissoorten aanwezig in grote aantallen

+ vissoorten aanwezig in kleinere aantallen

* groei volgens OVB-normen

** maximaal mogelijke karperbezetting zonder het watertype in doorzicht aan te tasten

? visbezettinggegevens van baars kunnen sterk afwijken

Chemische - en fysische waarnemingen milieu-bemonstering Zandgat te Yde - De Punt op 1 september 1993.

	eenheid	gemeten waarde OVb
Geleidbaarheid	uS	575
Temperatuur	°C	17,5
Zuurstof	mg/l	8,1
Zuurstofverzadiging	%	81
Zichtdiepte	m	0,6
pH	-	7,6
ZBV	me/l	1,5
Ca ²⁺	mg/l	40
NH ₄ ⁺	mg/l	< 0,1
PO ₄ ³⁻	mg/l	< 0,1
Cl ⁻	mg/l	50
Fe ²⁺	mg/l	0,5
groenalgen	-	aanwezig
blauwalgen	-	niet waargenomen

RAPPORT STATUS

Titel en subtitel

RAPPORT VISSERIJKUNDIG ONDERZOEK ZANDGAT

Samenstelling

ORGANISATIE TER VERBETERING VAN DE BINNENVISSERIJ

Opdrachtgever

HENGELVERENIGING IDE - DE PUNT

TE YDE - DE PUNT

auteur

drs. R.B. Zoetemeyer

drs. A. van der Spiegel

datum 22-10-1993

projectnr. VO.1439-01

SAMENVATTING

Op 22 oktober 1993 is door de OVB een visserijkundig onderzoek uitgevoerd in het Zandgat te Yde - De Punt, een zandafgraving met een oppervlakte van 6 ha. In dit onderzoek zijn de soortensamenstelling, de lengte-opbouw van de verschillende vissoorten, de groei en de conditie van de gevangen vis bepaald.

De visstandbemonstering werd uitgevoerd met een zegen van 420 meter lengte en een gestrekte maaswijdte van 30 mm in de zegenzak waarmee ongeveer 80 % van het wateroppervlak is bevestigd. Tevens is met behulp van een elektro-visapparaat de gehele begroeide oeverzone afgevisd.

Tijdens de visstandbemonstering zijn 11 vissoorten gevangen. Brasem en blankvoorn waren de belangrijkste vissoorten. De groei van de witvissoorten was over het algemeen voldoende. De groei van brasem en blankvoorn was gemiddeld tot snel, waarbij de kleinere exemplaren een snellere groei dan de grotere exemplaren vertoonden. Opvallend was het (nagenoeg) ontbreken van de jaarklassen 1988, 1989 en 1990 van brasem en blankvoorn. De gevangen karper vertoonde een voldoende conditie en een vrij langzame groei. De conditie van de karper vertoonde een afname bij toenemende lengte.

Snoek was de voornaamste roofvissoort in de vangst. De gevangen snoek verkeerde in een goede conditie.

De (met name wit)visbezetting in het Zandgat lijkt de laatste jaren - overeenkomstig de berichten van de hengelaars - sterk te zijn gereduceerd. Wegvraat door vis-etende watervogels (o.a. zaagbekken) lijkt hiervan de voornaamste oorzaak.

Aanbevolen wordt om het komende jaar (de komende jaren) geregeld waarnemingen te verrichten, teneinde een juist beeld van de omvang en aard van de wegvraat door vis-etende watervogels te verkrijgen. Vervolgens zal moeten worden getracht voor de witvis meer schuilgelegenheid te creëren in de vorm van waterplanten en/of kunstmatige structuren. Tenslotte kan worden getracht de witvisstand te verhogen middels het uitzetten van winde.

trefwoorden

visserijkundig onderzoek, Zandgat, Yde - De Punt, zagbekken, aalscholver

OVB RSN nr.

verspreiding

intern en naar opdrachtgever

verkrijgbaarheid

klasse

aantal pag. 20

geen

Beheersvoorlichtingsrapport

prijs

n.v.t.

ORGANISATIE TER VERBETERING VAN DE BINNENVISSERIJ

Buxtehudelaan 1 3438 EA Nieuwegein
Postbus 433 3430 AK Nieuwegein
telefoon 03402 - 58411
telefax 03402 - 39874